

Ayaan Hirsi Ali

ERETICA

Pledoarie pentru
o reformare musulmană

Traducere din limba engleză
MARIA DOBRINOIU



HIRSI ALI, AYAAN

Eretica : pledoarie pentru o reformare musulmană /

Ayaan Hirsi Ali ; trad. din lb. engleză: Maria Dobrinoiu. -

București : RAO Distribuție, 2018

ISBN 978-606-006-150-2

I. Dobrinoiu, Maria (trad.)

2

RAO Distribuție
Str. Bârgăului nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

AYAAN HIRSI ALI
Heretic, the case for a muslim reformation
Copyright © Ayaan Hirsi Ali 2015
Toate drepturile rezervate

© RAO Distribuție, 2017
Pentru versiunea în limba română

2019

ISBN 978-606-006-150-2

INTRODUCERE

Un singur islam, trei tipuri de musulmani

În _____, _____ bărbați îmbrăcați în haine negre și înarmați până în dinți, au dat buzna într-o _____ din _____, deschizând focul și ucigând _____ persoane. Atacatorii au fost surprinși pe camerele de luat vederi strigând: „Allahu akbar!“ („Dumnezeu e mare!“)

În timp ce vorbea la o conferință de presă ce se ținea la _____, președintele _____ a spus: „Condamnăm acest act criminal comis de extremiști. Încercarea lor de a-și justifica actele violente în numele unei religii a păcii nu va reuși în niciun caz. De asemenea, îi condamnăm cu aceeași tărie și pe cei care se folosesc de această atrocitate ca pretext pentru crimele motivate de ură islamofobă“.

În timp ce recitem introducerea acestei cărți, cu patru luni înainte de publicarea ei, mă gândeam că aş fi putut să o scriu într-un mod mult mai exact, astfel: „În ianuarie 2015, doi bărbați, îmbrăcați complet în negru și înarmați până în dinți, au dat buzna în birourile săptămânalului *Charlie Hebdo* din Paris, deschizând focul și ucigând zece persoane. Atacatorii au fost surprinși pe camerele de luat vederi strigând: „Allahu akbar!“ (Dumnezeu e mare!).

Respectându-mă mai bine, alegerea Parisului nu părea un motiv prea evident. Aș fi putut scrie, la fel de bine, astfel: În decembrie 2014, un grup de nouă bărbați îñarmați, îñbrăcați în negru, au dat năvală într-o școală din Peshawar, deschizând focul și omorând 145 de persoane.

Intr-adevăr, aș fi putut scrie o propoziție asemănătoare despre oricare alte locuri, de la Ottawa, Canada, până la Sydney, Australia, până în Baga, Nigeria. Dar în loc să fac asta, am hotărât să las loc liber pentru zona geografică, iar numărul criminalilor și al victimelor să rămână, de asemenea, necompletat. Dumneavoastră, cititorii, puteți pur și simplu să completați cu datele ultimului atac despre care se întâmplă să auziți la știri. Sau, dacă preferați un exemplu cu o tentă istorică mai puternică, puteți încerca următorul eveniment: „În septembrie 2001, nouăsprezece teroriști au intrat, cu ajutorul unor avioane deturnate, în clădiri din New York și Washington, D.C., ucigând 2 996 de persoane“.

De mai bine de treisprezece ani, nu am găsit decât un simplu argument ca răspuns la astfel de acte de terorism. Argumentul meu este să nu insistăm, aşa cum fac în mod obișnuit liderii noștri, că actele violente ale islamiștilor radicali pot fi separate de idealurile religioase ce le inspiră. În schimb, trebuie să recunoaștem că aceștia sunt conduși de o ideologie politică, o ideologie inculcată în Islamul însuși, în carteia sfântă a Coranului, precum și în viața și învățările profetului Mahomed, conținute în Hadith¹. Permiteți-mi să-mi exprim punctul de vedere în termenii cei mai simpli posibili: *Islamul nu este o religie a păcii*. Pentru exprimarea ideii că violența islamică nu este înrădăcinată în condițiile sociale, economice sau politice – sau chiar în eroarea teologică – ci mai degrabă în texte fundamentale ale Islamului în sine, am fost etichetată ca având un caracter bigot și „islamofob“. Am fost redusă la tăcere, evitată și

¹ Hadith sau Hadis reprezintă consemnarea unei fapte sau vorbe a profetului Mahomed. În sens general, termenul poate fi folosit și cu referire la o faptă sau vorbă a unuia dintre discipolii sau succesorii săi. (n.tr.)

înjosită. De fapt, am fost acuzată ca fiind eretică, nu doar de către musulmani – pentru care eu sunt deja considerată apostată – ci și de unii liberali occidentali, ale căror sensibilități multiculturale se simt jignite de astfel de declarații „lipsite de sensibilitate“.

Declarațiile mele de nezdruncinat pe această temă au provocat acuzații și atacuri atât de vehemente, încât aproape că te fac să crezi că eu sunt cea care a comis actul de violență. Căci astăzi pare că este o crimă să spui adevărul despre Islam. „Discursul plin de ură“ („Hate speech“) este termenul modern pentru erezie. Iar în situația actuală, orice îi face pe musulmani să se simtă inconfortabil este catalogat drept „ură“. În aceste pagini, intenția mea este să-i fac pe cei mai mulți oameni – nu numai musulmani, ci și susținători occidentali ai Islamului – să se simtă inconfortabil. Nu voi face asta prin realizarea de desene tematice. Mai degrabă, intenționez să provo secole de ortodoxie religioasă prin intermediul unor idei și argumente despre care sunt convinsă că vor fi catalogate drept eretice. Argumentele mele nu pledează pentru nimic altceva decât pentru o Reformare Musulmană. Consider că fără o modificare fundamentală a unora dintre conceptele esențiale ale Islamului, nu vom rezolva problema arzătoare și extinsă la nivel global a violenței politice declanșate în numele religiei. Intenționez să vorbesc liber, în speranța că și alții vor găsi libertatea de a face același lucru. Permiteți-mi să ilustrez oarecum, în mod anecdotic, motivele pentru care eu cred că această carte este necesară.

În septembrie 2013, am fostflatată să fiu invitată de către președintele Universității Brandeis, Frederick Lawrence, pentru a mi se decerna o distincție în domeniul justiției sociale, ce urma să-mi fie conferită la ceremonia de inaugurare a universității, în mai 2014. Toate păreau în regulă, până șase luni mai târziu, când am primit un alt telefon, de la președintele Lawrence de data aceasta, pentru a mă informa că Universitatea Brandeis îmi revoca invitația. Am rămas stupefiată. Curând, am aflat că o petiție on-line, organizată inițial de către Consiliul pentru Relații Islamice Americane

(Council on American Islamic Relations – CAIR) și publicată pe site-ul change.org, a fost difuzată de câțiva studenți și de facultate, cu toții simțindu-se ofensați de faptul că eu fusesem selectată în acest sens.

Acuzându-mă că am susținut un „discurs plin de ură“, petiția change.org începea prin a scrie că a fost „un şoc pentru comunitatea noastră, cauzat de credințele sale islamofobe extreme, precum și de faptul că Ayaan Hirsi Ali ar putea primi un titlu de onoare în domeniul justiției sociale în acest an. Alegerea lui Hirsi Ali pentru a primi o diplomă de onoare reprezintă o ignoranță flagrantă și nedreaptă din partea administrației, nu numai cu privire la studenții musulmani, ci și la oricare student care a avut experiența audierii unui discurs pur de ură. Este o încălcare evidentă a propriului cod moral al Universității Brandeis, precum și a drepturilor studenților acestei universități“¹.

În încheiere, semnatarii petiției întrebau: „Cum poate o administrație a unei universități care se mândrește cu justiția socială și acceptare unilaterală să ia o decizie care-i vizează și îi dezaproba pe propriii ei studenți?“ Nominalizarea mea de a primi un titlu de onoare era considerată „dăunătoare studenților musulmani și comunității Brandeis, ce reprezentau justiția socială“².

Nu mai puțin de 87 de membri ai facultății Brandeis scriseaseră și ei pentru a-și exprima „șocul și groaza“ cu privire la câteva scurte fragmente ale declaratiilor mele publice, în mare parte din interviurile pe care le dădusem cu șapte ani înainte. Eram, spuneau ei, un „personaj care induce dezbinarea“. În special, eram vinovată că aş fi sugerat următoarele: „Violența față de fete și femei este specifică Islamului sau țărilor mediu și subdezvoltate, ascunzând, aşadar, o astfel de violență în mijlocul nostru, printre non-musulmani,

inclusiv în propriul nostru campus (și ascunzând)... strădania asiduă pe acest subiect a devotatei feminine musulmane și a altor activiști progresiști și învățăți musulmani care găsesc sprijin pentru egalitatea între femei și bărbați și alte egalități în cadrul tradiției musulmane și care sunt eficienți în atingerea acestor obiective“¹.

Uitându-mă pe lista semnatarilor din cadrul facultății, am fost socată de adepții stranii pe care, fără să vreau, i-am adus laolaltă. Până și profesorii care au studiat despre „Femei, Sex și Sexualitate“ se alăturaseră echipei CAIR, o organizație anunțată ulterior ca fiind o organizație teroristă de către Emiratele Arabe Unite? Chiar și o autoritate în ceea ce privește „Teoria Descriptivă Homosexual/Feministă“ este de partea islamiștilor homofobi declarați?

Este foarte adevărat că în februarie 2007, când încă locuiau în Olanda, am declarat următoarele publicației Standard London Evening: „Violența este inherentă în Islam“. Aceasta era unul dintre cele trei citate scurte, editate selectiv, de la care facultatea Brandeis nu a făcut excepție. Ceea ce au omis să spună în scrisoarea lor era faptul că, în momentul în care am rostit acele cuvinte, eu trăiam sub pază neîntreruptă.

Cu mai puțin de trei ani înainte, în dimineața zilei de 2 noiembrie 2004, prietenul și colaboratorul meu pentru un scurt film documentar, Theo van Gogh, a fost ucis pe străzile orașului Amsterdam de către un Tânăr de origine marocană, pe nume Muhammad Bouyeri. Mai întâi l-a împușcat pe Theo de opt ori cu un pistol. Apoi l-a împușcat din nou, în timp ce Theo, încă agățându-se de viață, îi implora mila. Apoi i-a tăiat gâtul și a încercat să-l decapiteze cu un cuțit mare. În cele din urmă, folosind un cuțit mai mic, a lăsat un mesaj imens pe corpul lui Theo.

Mă întreb cât de mulți dintre criticii mei din campus au citit această scrisoare, structurată în stilul unui verdict religios sau al

¹ Fahmy, Sarah. 2014. „Petition: Speak out against honoring Ayaan Hirsi Ali at Brandeis’ 2014 Commencement.“ <<https://www.change.org/p/brandeis-university-administration-speak-out-against-honoring-ayaan-hirsi-ali-at-brandeis-2014-commencement>> (n.a.)

² Fahmy. 2014. (n.a.)

¹ Brandeis Faculty Letter To President Lawrence Concerning Hirsi Ali. April 6, 2014. <<https://docs.google.com/document/d/1M0AvrWuc3V0nMFqRDRTkLGpAN7leSZfxo3y1msEyEJM/edit?pli=1>> (n.a.)

unei fatwa¹. Începea astfel: „În numele lui Allah – Binefăcătorul – Cel Milostiv“ și includea, împreună cu numeroasele citate din Coran, o amenințare explicită la adresa vieții mele: „Preamilostivul ne dă moartea pentru a ne oferi fericirea prin martiriu. Allahumma amen (Oh, Allah, te rog, iartă-ne!). Dna Hirshi (sic) Ali și ceilalți necredincioși extremități ai tăi. Islamul a rezistat multor dușmani și persecuții de-a lungul istoriei... AYAAN HIRSI ALI, O SĂ TE DISTRUGI PE ALTARUL ISLAMULUI!“²

Și, tot așa, o țineau pe-a lor: „Islamul va fi victorios prin sângele martirilor. Ei își vor răspândi lumina în fiecare colț întunecat al acestui pământ și vor împinge răul cu sabia, dacă este necesar, înapoi în hăul lui întunecat... Nu va exista niciun fel de milă pentru cei care vor provoca nedreptate, numai sabia va fi ridicată împotriva lor. Nu e loc pentru nicio discuție, nicio demonstrație, nicio petiție. „Biletul includea și acest pasaj, ce redă exact cuvintele din Coran: «Moartea de care fugiți vă va ajunge pe voi! Apoi veți fi aduși la Cel care le cunoaște atât pe cele nevăzute, cât și pe cele văzute și care vă va vesti vouă ceea ce ați săvârșit“ (Q62:8).

Poate că toți cei care s-au ridicat la înălțimile rarefiate ale facultății Brandeis pot găsi o modalitate de a susține că nu există nicio legătură între acțiunile lui Bouyeri și Islam. Mi-i amintesc cu certitudine pe universitarii olandezi care susțineau că dincolo de mesajul său religios, adevărata motivație a lui Bouyeri de a voi să mă ucidă erau neajunsurile socio-economice sau alienarea postmodernă. Cu toate acestea, după părerea mea, atunci când un criminal

¹ În religia musulmană, o fatwā este o opinie pe teme religioase privind legea islamică emisă de un Ulema. În Islamul sunnit, o fatwā nu este obligatorie pentru nimeni, pe când în islamul šiit poate fi considerată de un individ ca obligatorie, în funcție de relația pe care o are cu respectivul Ulema. Cel care emite o fatwā este muftiu, poziție nu neapărat oficială. Dacă o fatwā nu înovează în vreun fel, atunci ea este o simplă decizie. O fatwā conține în general detaliile raționalmentului unui lider islamic, de regulă în raport cu un caz particular, și sunt considerate precedent de către musulmanii legați de acel lider, inclusiv de viitorii muftii. (n.tr.)

² Scrisoarea găsită pe corpul lui Theo van Gogh, 2004. (n.a.)

citează din Coran ca să-și justifice crima, ar trebui să discutăm cel puțin posibilitatea de a înțelege ceea ce încearcă el să transmită.

Acum, când afirm că Islamul nu este o religie a păcii, nu înseamnă că această credință islamică îi face pe musulmani să fie violenți în mod automat. Acest lucru nu este evident: în lume există milioane de musulmani pașnici. Ceea ce spun este că apelul la violență și la justificarea acesteia sunt explicate clar în texte sacre ale Islamului. Mai mult decât atât, această violență sancționată din punct de vedere teologic trebuie să fie activată de orice număr de infracțiuni care includ, dar nu se limitează la apostazie, adulter, blasfemie și chiar la ceva atât de vag precum amenințările la onoarea familiei sau onoarea Islamului însuși. Deci, ceea ce am susținut în 2007 nu am de gând să dezmint. Și astă datorită faptului că există un lucru mai important ce trebuie punctat aici în privința standardelor duble. Avem un set de standarde pentru origine îndrăznește să vorbească despre Islam și un set diferit pentru modul în care Islamul însuși poate să vorbească. Când, în 2007, am spus că este necesar ca Islamul să fie „învins“, nu m-am referit la înfrângere în termeni militari. Cu siguranță, nu ceream moartea niciunui musulman. Și nici nu cer ca musulmanii să fie reduși la tăcere sau cenzurați. Cu toate acestea, din momentul în care am început să susțin că a existat o legătură inevitabilă între religia în care am fost crescută și violența unor organizații precum Al-Qaida și așa-zisul Stat Islamic (de acum înainte SI, deși alții preferă acronimele ISIS sau ISIL), am fost întărit unui efort susținut de a fi redusă la tăcere.

Amenințările cu moartea sunt, în mod evident, cea mai tulburătoare formă de intimidare. Dar au existat și alte metode, mai puțin violente. Organizațiile musulmane precum CAIR au încercat să mă împiedice să vorbesc liber, în special în campusurile universitare. Unii au argumentat prin faptul că nu sunt niciun cunoșător erudit al religiei islamică și nici măcar un musulman practicant, dar nici autoritate competentă în acest domeniu. În alte locuri, musulmani

și liberali occidentali de vază m-au acuzat de „islamofobie“, un cuvânt conceput pentru a fi asimilat cu antisemitismul, homofobia sau alte prejudecăți pe care societățile occidentale au învățat să le deteste și să le condamne.

De ce acești oameni s-au mobilizat să încerce să mă facă să tac, să protesteze împotriva aparițiilor mele publice, să-mi stigmatizeze părerile și să mă scoată din scenă cu amenințări de violență și amenințări că moartea? Nu pentru că sunt ignorantă sau eronat informată. Dimpotrivă, opiniile mele despre Islam se bazează pe cunoștințele mele și pe experiența mea de musulman care a trăit în societăți musulmane – inclusiv Mecca, fiind chiar centrul credinței islamică – și pe anii mei de studiu al Islamului ca practicant, student și profesor. Explicația reală este clară. Acest lucru se întâmplă pentru că ei nu au cum să combată ceea ce spun.

Rușinos este faptul că liberalii occidentali completează în această campanie împotriva gândirii și dezbaterei critice. Nu încețează niciodată să mă surprindă faptul că non-musulmanii care se consideră liberali – inclusiv feministii și apărătorii drepturilor homosexualilor – sunt atât de ușor de convins, prin mijloace grosoare, să treacă de partea islamiștilor, împotriva mea.

În săptămânile și lunile ce au urmat anulării invitației mele, Islamul a apărut în mod repetat în programele de știri – și nu ca o religie a păcii. Pe 14 aprilie, la șase zile după anularea invitației Universității Brandeis, grupul Islamist violent Boko Haram a răpit 276 de eleve în Nigeria. La 15 mai, în Sudan, o femeie însărcinată, Meriam Ibrahim, a fost condamnată la moarte pentru infracțiunea de apostazie. La 29 iunie, SI a proclamat noul său califat în Irak și Siria. Pe 19 august, decapitarea jurnalistului american James Foley a fost înregistrată pe o casetă video. Pe 2 septembrie, Steven Sotloff, de asemenea un jurnalist american, a împărtășit aceeași soartă. Omul care a prezidat execuțiile a fost identificat în mod clar ca fiind de origine britanică, unul dintre cei între 3 000 și 4 500

de cetăteni ai Uniunii Europene care au devenit jihadiști în Irak și în Siria. Pe 26 septembrie, un recent convertit la Islam, Alton Nolen, a decapitat-o pe colega sa, Colleen Hufford, la o fabrică de procesare a alimentelor din Moore, Oklahoma. În 22 octombrie, un alt criminal, convertit musulman, pe nume Michael Zehaf-Bibeau, a înnebunit de furie în capitala canadiană, Ottawa, împușcându-l mortal pe caporalul Nathan Cirillo, care executa serviciul de pază. Si astfel de lucruri au continuat în același mod până acum. La 15 decembrie, un cleric pe nume Man Haron Monis a luat ostacice optspreeze persoane, într-o cafenea din Sydney; două au murit în urma schimburilor de focuri. O zi mai târziu, membrii talibanilor pakistanezi au ucis 145 de persoane – 132 dintre ele fiind elevi de școală – la Școala Publică a Forțelor Armate (Army Public School) din Peshawar. În cele din urmă, chiar când terminam această carte, personalul săptămânalului satiric francez Charlie Hebdo a fost masacrata la Paris. Mascați și înarmați cu pistoale-mitrălieră AK-47, frații Kouachi au intrat cu forță în birourile revistei și l-au ucis pe redactorul Stéphane Charbonnier, împreună cu alți nouă angajați și doi ofițeri de poliție. În câteva ore, asociatul lor, Amedy Coulibaly, a ucis patru persoane, toate de origine evreiască, după ce a preluat controlul asupra unui magazin cu produse kosher¹ din estul orașului.

În toate cazurile, făptașii au folosit mesaje sau simboluri islamiste pe măsură ce săvârșeau crimele. Pentru a da un singur exemplu, în timpul atacului lor de la Charlie Hebdo, frații Kouachi au strigat: „Allahu akbar!“ („Dumnezeu este mare!“) și „Profetul este răzbunat!“. Ei i-au spus unui membru al personalului, de sex

¹ Kosher, (cușăr, coșer), 1. *Carne cu șer* (la evrei) (Aliment) pregătit după ritual conform prescripțiilor religiei mozaice; adj. – Însușire pe care trebuie să-o aibă mâncarea permisă evreilor, după prescripțiile religioase; curat, nespurcat; pregătit după ritual. ♦ (fig. și fam.) Așa cum trebuie. Cuvântul a rămas în limbajul local cu sensul de „curat, drept, cinstit“, în expr. *nu-i lucrul cușer*. – Cf. ebr. *kâscher* „curat, ritual“ (DER, DEX, MDA) (n.a.)

feminin, că îl vor căuta „...pentru că ești femeie. Noi nu ucidem femei. Dar gândiți-vă la ceea ce faceți. Ceea ce faceți este rău. Te voi căuta, și, pentru că te voi căuta, vei citi Coranul“¹.

Dacă aș fi avut nevoie de dovezi recente că violența în numele Islamului era o problemă răspândită nu numai în Orientul Mijlociu și Africa de Nord, ci și în Europa de Vest și de-a lungul Atlanticului, aici se desfășurau aceste dovezi într-o abundență regretabilă. După decapitarea lui Steven Sotloff, vicepreședintele Joe Biden s-a angajat să-i urmărească pe ucigași până la „porțile iadului“. Atât de îngrozit a fost președintele Barack Obama, încât a decis să renunțe la politica sa de a pune capăt intervenției militare americane în Irak, ordonând atacuri aeriene și dislocând forțe militare, ca parte a unui efort „de uzură și, în cele din urmă, de distrugere a grupului terorist cunoscut drept ISIL“. Dar declarația președintelui din 10 septembrie 2014 merită citită îndeaproape pentru impreciziile și denaturările sale critice: „Acum, să clarificăm două lucruri: ISIL nu înseamnă „islamic“. Nicio religie nu e de acord cu uciderea oamenilor nevinovați. Și marea majoritate a victimelor ISIL au fost musulmani. Și ISIL, cu siguranță, nu este un stat. ... ISIL este pur și simplu o organizație teroristă. Și nu are altă viziune decât uciderea tuturor celor care îi stau în cale.“

Pe scurt, Statul Islamic nu era nici stat, nici islamic. Era doar „rău“. Membrii săi erau „unici în brutalitatea lor“. Campania împotriva acestei organizații era asemenea unui efort de eradicare a „cancerului“.

După masacrul de la Charlie Hebdo, secretarul de presă al Casei Albe s-a străduit mult să facă deosebirea între „mesajele extremiste violente pe care ISIL și alte organizații extremiste le transmit pentru a încerca radicalizarea persoanelor din întreaga lume“ și „o religie pașnică“. Administrația, a spus el, „s-a bucurat de un succes

¹ Seelow, Soren. 2015. „It's Charlie, hurry, they're all dead.“ Le Monde. January 13. [http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/01/13/c-est-charlie-venez-vite-ils-sunt-tous-morts_4554839_3224.html](http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/01/13/c-est-charlie-venez-vite-ils-sont-tous-morts_4554839_3224.html) (n.a.)

semnificativ în a atrage lideri în comunitatea musulmană ... pentru a stabili care sunt de fapt principiile Islamului“. Sintagma „Islamul radical“ nu mai trebuie rostită.

Dar ce se întâmplă dacă întreaga premisă este greșită? Căci nu numai Al-Qaida și SI sunt organizațiile care arată față violentă a credinței și a practiciei islamică. Pakistanul este locul unde orice declarație critică față de Profet sau față de Islam este etichetată drept blasfemie și pedepsită cu moartea. Arabia Saudită este locul unde biserici și sinagogile sunt scoase în afara legii, iar decapitările reprezintă o formă legitimă de pedeapsă, într-o asemenea măsură încât în cea mai mare parte a lunii august aproape că se făcea o decapitare pe zi. În Iran, uciderea cu pietre este o pedeapsă acceptată, iar homosexualii sunt spânzurați pentru „păcatul“ lor. În Brunei, sultanul reinstituie legea *shariei* islamică¹, făcând din nou ca homosexualitatea să fie pedepsită cu moartea.

Avem acum aproape un deceniu și jumătate de politici și declarații bazate pe presupunerea că terorismul sau extremismul pot și trebui să fie diferențiate de Islam. În urma atacurilor teroriste din întreaga lume, liderii occidentali s-au grăbit să declare constant că problema nu are nimic de-a face cu Islamul în sine, pentru că Islamul este o religie a păcii.

Aceste eforturi sunt bine intenționate, însă ele provin dintr-o convingere greșită, susținută de mulți liberali occidentali, că represaliile împotriva musulmanilor sunt mai de temut decât violența islamistă în sine. Astfel, cei responsabili de atacurile din 11 septembrie nu au fost reprezentați ca musulmani, ci ca teroriști; ne-am concentrat mai degrabă asupra tacticii lor decât asupra ideologiei ce a justificat faptele lor oribile. În acest proces, i-am îmbrățișat pe acei musulmani „moderați“, care ne-au spus cu blândețe că Islamul era o religie a păcii și a musulmanilor disidenți marginalizați, care încercau să înfăptuiască o reformă reală.

¹ **Sharia** sau **Şaria** reprezintă însumarea poruncilor și recomandărilor divine pe care Allah le-a trimis oamenilor prin intermediul profetului Mahomed (saws). (n.a.)